Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-188693-p0001-3

Im 3726
S

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-188693-p0002-8

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-188693-p0003-4

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-188693-p0004-0

מהות
העבודה זרה
בשנת תצ"ז

HENR. CHRIST. IMMAN.
FROMMANNI

DE

IDOLOLATRIA

JUDAICOGERMANICE

SEORSUM RECUDI
CURAUIT

IO. HENR. CALLENBERG
Phil. Prof. Ord.

HALAE
In typographia Instituti Judaic
CIↃ IↃ CC XXXVII.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-188693-p0005-5

Universitäts- und Landesbibliothek
Zweigstelle

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-188693-p0006-1

***********:***********

א עבודה זרה הייסט · ווען אמן פֿאר
איינם דינג אורא האט אונ׳ איק כבֿוד אן טוט
אלז וויא איינם אלוה · דאס דאך אבר באמת
קיין אלוה איזט · אונ׳ דא ביאה דאך דיא תורה
ניכט וויל אמאין זיין · דיא דער בורא דורך
זייני נבֿיאים דען מענשן געגעבן : פֿון דען
אנדרן ענינים ווירד אמן אין סימן א׳ ב׳ אונ׳ ג׳
פֿון דען כריבֿ אן דיא רומיים במריכות צו לעזן
פֿינדן :

ב ווען איר אבר ווישן דאס עבֿודה
זרה הייסט ווען אמן פֿאר איינם דינג אורא
האט אונ׳ איק כבֿוד אן טוט אלז וויא איינם אלוה
דאס באמת קיין אלוה איזט · זוא קענן איר
לייכטליך מערקן דאס איין גרויטר הפֿרט זיין
אוז צווישן עבֿודה זרה אונ׳ צווישן כופֿר בעיקר :
דען כופֿר בעיקר הייסט ווען אמן חס ושלום
גאר לייקנט דאס איין בורא וממציא העולם ·
איין בטעפֿר אונ׳ הרפֿאר בריינגר דער וועלט
פֿר האנדן זייא · דער דא איזט דער טורש
אונ׳ עיקר פֿון אלן זאכֿן · אונ׳ אמן אלזוא גאר
קיין ישות אונ׳ מציאה אדר סיבה כל הסיבות

אמאין מיזט · זיך פֿאר קיין פֿירכֿטיט אלז ווימ פֿאר איינם אלוה · מו׳ קיינם דינט איט כבֿוד מו׳ עבֿודה · אלז ווימ זונטן לו גטעהן פֿפֿלעגט · זונדרן מיזט גאר פורק עול מלכות טאים מו׳ גיט בשרירות לבו · נאך דעם גוט דונקל פֿון זיינם הערלן · וויל אמן זיך ניכֿט פֿירכֿטיט פֿאר איין עונש בידי טאים ניכֿט בעולם הזה מו׳ ניכֿט בעולם הבא · דא מין קעגן טייל איינר דער עבֿודה זרה דינט דאך גלויבט דאס איין בורא מו׳ עיקר העולם פֿר המגדן זיימ מו׳ ערקענט דאס אמן דעם זעלביגן דינן אוז: מו׳ דאס דימ וועלט גפֿיהרט ווירד בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים איט גרעכֿטיגקייט מו׳ איט גריכֿט איט גנאדי מו׳ בארמהערליגקייט: מו׳ דש אלוומ טכֿר מו׳ עונש בידי שאים לו גוומרטן זיימ: נור דאס זיך איין זאלכֿר טועה מיזט מו׳ האלט איינה זאך פֿאר דען אמליאם דימ עט דאך באמת ניכֿט איזט:

ג איוב נון טוין דימ גויים · פֿון וועלכֿן גזאגט וואררן דאס זימ קיינה כופֿרי בעיקר גוועזן פֿיל אמל זאלכֿי אעטים הרעים מו׳ זיאות גטאן המבן אלז איין כופֿר בעיקר לו טון פֿפֿלעגט · זומ מיזט דאך דיזש גטעהן

שלא

שלא כדין ושלא כדת אמונתם ווירד אירה
אמונה׃ אונ׳ אלזוא בלייבט דאך דאז מאת
וואס איר גזאגט האבן דאס איין הפרש זייא
צווישן ע"ז אונ׳ כופר בעיקר: למשל ווען איין
יהודי זיך אין איינגן זאכן נוהג איזט נאך דען
חוקות פֿון אנדרן אומות אונ׳ טוט דא דורך
ווידר זיינה תורה׳ אדר ער טוט זונסטן עבירות
ווידר זיינה תורה׃ זא קאן אמן דעסט וועגן
ניכט זאגן דיזר איזט קיין יהודי זונדרן ער איזט
איינר פֿון דיזר אומה אדר פֿון דיזר אמונה׃
וויל ער אירה מעשים טוט׃ ניין׃ נייארט ער
בלייבט זאס לאנג איין יהודי ביז ער גאר דאז
יאך פֿון זיינר תורה בפרהסיא פֿון זיך אב
שיטלט: אלזוא אויך בייא דען גויים עובדי
עבודה זרה אויב זיא גלייך פֿיל מאל זאלכי
מעשים טאטן׃ דיא דא גלייך וואהרן דען
מעשים פֿון כופרי בעיקר׃ זא קאן אמן דאך
דעסט וועגן ניכט זאגן דאס אלי גויים כופרי
בעיקר זיין: אונ׳ עבן דארום׃ וויל כמעט
אלי חכמי הגויים אונ׳ אירה פֿילוסופֿים האבן
איינן בורא אנאין גוועזן וויל זיא אויך נור דורך
דען שכל אנושי זיין אאט דא צו גצוואונגן ווארדן׃
אונ׳ האבן דאך ניכט נאך זאלכר איהרר אמונה
גטאן זאס ווירד צו אנפֿאנג פֿון דען זעלבן בריבֿ׃

נעמליך אין סימן א׳ אונ׳ ב׳ דייטליך בוויזן · דש
קיין גוי עובד ע"ז ווירד איינן פתחון פה האבן
קענן ביום הדין פֿון וועגן זיינן מעשים הרעים
דען זיין אייגן הערץ ווירד אין אורטיל זיין · דש
ער דען גזר דין פֿון הקב"ה איבר זיך ווירד
אלז גרעכט פֿערטיגן · וויל ער בעולם הזה
גהאנדלט האט ווירד זיינה אייגנה ידיעה :

ד דאש איר אבר גוויזן האבן דאש
אין הפרט זייא לוויטן עבודה זרה אונ׳ לוויטן
כופר בעיקר דאז איזט ניכט דעשט וועגן
גשעהן · כדי איר מעכטן דער עבודה זרה
איינן זכות גבן · חלילה · אונ׳ ווירד מאן אין
דעם פירוש איבר סימן א׳ ב׳ אונ׳ ג׳ גנוג ראיות
פֿינדן וואו מיט איר בוויזן האבן דאש דער עונש
פֿון דען עובדי עבודה זרה ביום הדין עבן זוא
גרויש זיין אלז דער עונש פֿון איינם כופר בעיקר
אונ׳ וואול נאך גרעשר · אך ורק עש איזט דיזר
הפרט אלהיער דעשט וועגן גלייגט ווארדן ·
וויל מאן אחד מן אלף איינן יהודי פֿינדט · דער
דאז וויש דאש אין הפרט איזט לוויטן עבודה
זרה אונ׳ לוויטן כופר בעיקר · זונדרן איינן ווער
קיין יהודי איזט אם כן איזט ער גלייך כופֿר
בעיקר וועלכש דאך גאר ניכט זוא כפשוטה
קאן גזאגט ווערדן מיט דעם טעם · דער פֿאר
הער גמעלרט איזט :

ה איזט אבר איין הפרש צוויסן
עבודה זרה אונ׳ צוויסן כופר בעיקר׳ וויא
פיל מעהר איזט איין הפרש צו מאכן צוויסן
איינר זאלכן אמונה אין וועלכר מאן ניכט גור
איינן בורא וממציא העולם מאין ליש גלויבט
זונדרן דאז מאן אויך זיינה תורה אויף זיך מקבל
איזט׳ אונ׳ האלט זיא פֿאר איין ליכט דאז
אונז נאך ווייטר פֿיהרן זאל צו דער רעכטן ער
קענטניס פֿון זיינם ישות אונ׳ פֿון זיינן מידות
אונ׳ דאז אונז לערנן זאל וויא מאן זיינה גנאדי
אונ׳ בארמהערציגקייט ערלאנגן זאל אונ׳ בעולם
הזה אונ׳ בעולם הבא פֿאר איס בשטיאן קאן׳
אונ׳ זיך אין דעם ליכט פֿון איינם זאלכן קיניג
איביגליך ערפֿרייאן מאג׳ איך זאגי וואס
איזט דא ניכט פֿאר איין גרויסר הפרש צוויסן
איינר זאלכן אמונה אונ׳ צוויסן כופר בעיקר׳
רחמנא ליצלן׳ עס איזט איין זאלכר הפרש אלז
צוויסן ליכט אונ׳ פינסטרניס׳ אונ׳ זוא וויט
מזרח איזט פֿון מערב זוא וויט זיין דיזי זאכן
פֿון איין אנדר ערווייטרט: אונ׳ דא דאך
ידוע לכול איזט׳ דאס דער כלל משיחיים
דיא זונסטן אויך נוצרים גנענט ווערדן׳ ברוב
איינה זאלכי אמונה האבן׳ וויא איזונר
איזט בשריבן ווארדן׳ זוא קאן זיך איין בעל
דעת

דעת ניכט גנוג דריבר פֿר וואונדרן וויא דאך
דער רוב יהודים זאלכי עמי הארצים זאלכי
בורים אונ׳ בוערים זיין · דאט זיא אויך דיזי
אמונה ניכט נור לכלל עבודה זרה רעכנן זונדרן
אויך גאר לכלל כופר בעיקר רחמנא ליצלן :
אונ׳ אויב שון עטליכי אונטר איין דיא זאך
בעסר פֿרשטיאן אונ׳ דען הפֿרש וואול וויסן ·
אונ׳ ערקענן דאט דיא אמונת הנוצרים אין
תורה נביאים אונ׳ כתובים גגרינדט איזט ·
זא זיין זיא דאך ברשעות עבן זא אחרך
ווגרן אלז וויא דיא בורים : אונ׳ דא זאלכי
למדנים דיא סקרים מחזיק זיין באזיר · זא
ווערדן זיא גוויס ביום הדין איין גרעסרן
עונש ליידן אוזן אלז דיא עמי הארצים · דען
דיזי זיין נור שוגגים · דיזי אבר זיין מזידים
אונ׳ געהערן אונטר דיא מלשינים
אונ׳ פושעי ישראל
במזיד :

* (○) *

*

Nf. 1.

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-188693-p0013-0

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-188693-p0014-5

מהות
העבודה זרה
בשנת תצ"ז

HENR. CHRIST. IMMAN.
FROMMANNI

DE

IDOLOLATRIA

JUDAICOGERMANICE

SEORSUM RECUDI
CURAUIT

IO. HENR. CALLENBERG
Phil. Prof. Ord.

HALAE
In typographia Instituti Judaic
CIↃ IↃ CC XXXVII.

93

Farbkarte #13
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
B.I.G.
Inches Centimetres

Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt
urn:nbn:de:gbv:3:1-188693-p0015-1
DFG